

Ясько В. М., к.с.-г. н., доцент кафедри ТВППТ, valentinayasko2207@gmail.com
Найдіч О.В. к.в. н., доцент кафедри ТВППТ
Кірович Н.О., к.с.-г. н., доцент кафедри ТВППТ
Монахова В.В., здобувач 1 курсу тех. ТВіППТ

Одеський державний аграрний університет, м.Одеса, Україна

Свідоме управління поведінкою коней у процесі тренування, змагань чи вродування не може бути досягнуто без знання особливостей її нервової системи, керуючої актами її поведінки. Вивчення різноманітних етологічних проявів має велике практичне значення, як продуктивність сільськогосподарських тварин взагалі, так і для коней, певною мірою залежить від характеру їх поведінки.

Ключові слова: поведінка, етологічні прояви тварин, еволюція коней, територіальна поведінка.

Постановка проблеми. Поведінка тварин зобов'язує персонал розуміти поведінкові параметри тварин і звертати на них увагу. Більшість фермерів забезпечують якісний догляд за своїми тваринами і вирощують здорових і благополучних тварин, що є візитною карткою компаній. Благополуччя тварин як етичний підхід стає бізнес-моделлю, яка підвищує репутацію продукту та компанії в цілому і є важливою складовою маркетингової стратегії.

Існування коней у табунних умовах було б неможливим якби вони не мали цілу низку рефлексів, успадкованих ними від своїх диких предків. Ці рефлекси зумовлюють доцільну поведінку з низкою допустимих і заборонених форм поведінки коней.

Прихильність коней до певних ділянок території пояснюється численними спостереженнями іпологів, які вивчають етологію табунних коней.

Територіальна прихильність коней добре проявляється під час перегонів з одного пасовища до іншого. Сенс прив'язаності табунних коней до певної території ймовірно пояснюється у тривалому використанні цих пасовищ, наявності знайомих орієнтирів, місць перебування, укриття від негоди.

Екологічні умови, в яких проходила еволюція коней, визначила, що їжа в однокамерному шлунку коня швидко перетравлюється, отже, вона повинна надходити туди в добре пережованому вигляді, часто і невеликими порціями, цим пояснюються певні чергування протягом доби пасіння і відпочинку коней.

Мета і методика досліджень. Завданням наукових досліджень у галузі конярства є всіляке підвищення ефективності галузі на основі створення та впровадження прийомів найбільш раціонального виробництва м'ясної продукції коней.

Об'єктом наших наукових досліджень були лошата фермерського господарства на півдні Одеської області, де проводилися спостереження за їхніми поведінковими реакціями.

Результати досліджень. За нашими спостереженнями, коні при помірно теплій погоді, перебуваючи в табуні протягом 14 годин на добу, поїдали траву, на відпочинок витрачали вісім годин і дві години на рух без пастьби і для підходу на водопій.

Коні починали пастись зранку з 5 до 7 години, потім півгодини на водопій і до 11 години 30 хвилин паслися, після чого півгодини денним водопій і до 13 години продовжували пастись. потім протягом п'яти годин у саму спеку, тирловка, з 18 годин 30 хвилин вечірній водопій і вечірній прохолодний час до 22 годин паслися.

Ми також вивчали особливості поведінки підсисних лошат. Відомо, що після народження лоша протягом місяця харчується тільки молоком матері, тому що в цей період у нього зуби тільки прорізаються, а шлунково-кишковий тракт не може переробити інші види кормів (рис. 1).

Так, нами встановлено, що лоша за добу 85 разів смоктає матір, тривалість процесу залежала від різних факторів; після відпочинку смоктає довше до 8 хвилин, а у проміжках ігор з однолітками - від трьох до п'яти хвилин. В середньому за один раз процес ссання тривав сім хвилин.

Рис. 1. Етологічні прояви коней

Між смоктаннями лоша гралася з однолітками. Ці ігри полягали в тому, що вони підбігали і стикалися один з одним мордами і розбігалися, підходячи до іншого лоша, чухав йому холку і у відповідь аналогічну процедуру проробляло інше лоша. При цьому спостерігалися взаємні симпатії одного до одного, а деякі лошата рідко підходили до інших однолітків, в основному, перебували з матір'ю.

У денний час ми зафіксували 35 підходів до сусіда: з них 16 – чесання кінцівок, холки, крупа; 8 - разів вставали на дибки; 13 разів розбігалися один від одного, і, підбігши, вскидали задні кінцівки, били ними.

Ігри лошат чергувалися з ссанням матерів і відпочинком, загалом лошата в початковий період протягом доби відпочивали до 10 годин, таку ж кількість часу смоктали матер і чотири години витрачали на ігри.

До кінця першого місяця життя час відпочинку дещо скоротився, лошата, наслідуючи матер, і дивлячись на дорослих лошат, стали щипати траву. До кінця першого підсисного місяця лошата загалом протягом доби до 11 годин споживали їжу (молоко матері та підніжний корм), 8 годин відпочивали і 5 годин грали.

Останнє має дуже важливе значення, оскільки, граючи, лошата розвиваються краще, більше поїдають кормів, отже, інтенсивніше йде їх ріст та розвиток.

Висновки: Таким чином, коні у фермерському господарстві вели як денний так і нічний спосіб життя, витрачаючи більшу частину доби на пастьбу, чим забезпечували себе достатньою кількістю кормів із різнотрав'я та чистою водою. А степовий вітер створював комфортні умови для коней, обдуваючи під час тирловки.

Вивчення етології коней дозволяє на високому рівні організувати відтворення кінського поголів'я, раціонально використовувати кормові ресурси пасовища, створювати хороші умови нагулу і економити витрати праці обслуговуючого персоналу.

Список використаних джерел.

1. Гопка Б.М., Хоменко М.П., Павленко П.М. Конярство: підручник. К.: Вища освіта, 2004. 320 с.
2. Карножицький В.В., Косенко С.Ю., Сташкевич О.Б. Конярство: навч. посіб. Одеса: 2012. 332 с.
3. Практикум з конярства: навч. посіб. / Б.М. Гопка та ін. К.: 2011. 384 с
4. Основи біобезпеки та благополуччя тварин./Недосєков В.В. та ін. Ніжин. 2021. 252 с.
5. Етологія. навч. посібник. / Тарасенко Л.О., та ін. Одеса: Бондаренко М.О. 2014. 308 с.